Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomiteen
Møte 12 februar 1947 kl. 10.

Møtet ble ledet av formannen, Terje Wold.

Samtlige komiteens medlemmer var tilstede med unntagelse av hr. Utheim, som hadde forfall.

Videre var følgende herrer til stede: utenriksminister Lange, utenriksråd Andvord, ekspedisjonssjef Rolf Andersen og byråsjef Nygaard.

Formannen: Dette møte var egentlig sammenkalt for å behandle Spania-saken. Utenriksministeren har imidlertid bedt om at vi i dag skulle forbigå den sak og heller ta fatt på spørsmålet om innstillingen i Svalbard-saken, og se om vi kunne få ferdig den innstillingen i dag, hvis det var mulig. Så vil det da antagelig en av de første dager senere i uken bli anledning for oss til å behandle Spania-spørsmålet.

I Svalbard-saken er jo forholdet det at komiteens ordfører, hr. Hambro, er bortreist, men jeg forstår det slik at vi ikke kan eller bør vente til han kommer tilbake med å avgi den endelige innstilling, så meget mer som innstillingen jo i det vesentlige var ferdig før ordføreren reiste.

Det utkast som vi behandlet i vårt siste møte om denne sak, og som alle unntagen hr. Strand Johansen den gang godtok, er nå oppsatt til trykking i den form det da hadde. Senere har utenriksministeren sett det pånytt, og såvidt jeg forstår utenriksministeren, er det et par mindre, redaksjonelle endringer som han mener det er ønskelig å foreta i den endelige redaksjon. Kanskje utenriksministeren vil redegjøre for de endringer for komiteen.

Utenriksminister Lange: De endringer som jeg kommer til å foreslå, er, som jeg alt har nevnt, av rent språklig, redaksjonell art. I første avsnitt har jeg ingen forandring å foreslå. Forandringen er i det nye som kommer inn i begynnelsen av annet avsnitt, på grunnlag av et utkast som der ble antydet av forsvarsministeren sist Regjeringens medlemmer var til stede under behandlingen av denne sak. Den form det har fått her, er språklig nokså tung. Jeg har ganske enkelt forsøkt å myke det opp språklig, og jeg skal referere det:

> «Stortinget bemerker videre at den internasjonale situasjon siden er blitt en annen som følge av krigens avslutning, som Sovjetsamveldet så mektig har bidratt til, som følge av at De Forente Nasjoner er blitt virkelighet og har tatt opp arbeidet for fred og sikkerhet, og ikke minst som følge av De Forente Nasjoners vedtak om nedrustning, som Sovjetsamveldet tok initiativet til.»

Det er bare for å forsøke å få en noe bedre norsk språkdrakt på det enn det var i det forrige utkast. Det er den forandringen. Ellers fortsetter utkastet som det stensilerte under annet avsnitt. I tredje avsnitt har jeg også foretatt en språklig endring, som vel også er noe av en realitetsendring, for så vidt som den forsøker å komme i møte et synspunkt som hr. Støstad gjorde gjeldende da vi behandlet saken her sist, hvor han hadde visse betenkeligheter ved dette å snakke om at traktaten var utilfredsstillende for de russiske næringsinteresser. Der har jeg foretatt følgende redaksjon for siste avsnitt:

> «Stortinget, som ikke kan glemme den hjelp som Sovjetsamveldet ydet Norge, er enig i at man for øvrig fortsetter drøftelser med Sovjetsamveldet, den stat som ved siden av Norge har særlige næringsinteresser på Svalbard, om forberedelse av en revisjon av Svalbardtraktaten av 1920 som kan gjøre den mer tilfredsstillende.»

- uten at det altså blir presisert «både for Norge og for Sovjetsamveldet».

> «Stortinget er videre enig i at når det opptas forhandlinger med de andre signatarmakter, må de stater som i den siste verdenskrig har kjempet mot Norge eller dets allierte, være utelukket.»

Det er de forandringer jeg har å foreslå for at det hele skal få en noe bedre form rent språklig.

Med hensyn til den videre behandlingsmåte for saken vil jeg gjerne få lov å si et par ord. Da jeg var her i komiteen sist, nevnte jeg at jeg trodde vi skulle ta saken i hemmelig møte, det mener jeg fremdeles vi må, og gjøre dette vedtaket i hemmelig møte nå på lørdag, og at vi så umiddelbart etterpå meddeler at dette er blitt resultatet av Stortingets realitetsbehandling av saken, til den russiske regjering i form av et brev eller telegram fra meg til utenriksminister Molotov i tilknytning til våre samtaler i New York.

Sist jeg var her, var det min tanke, og det er det fremdeles, at vi så i løpet av ganske kort tid - helst ikke mer enn en uke etter det hemmelige møte - bør ha saken i åpent møte i Stortinget. Men jeg vil gjerne få lov til å nevne at utenriksråd Andvord advarer mot en sådan fremgangsmåte. Utenriksråd Andvord mener at det vil være riktigere ikke å forhaste seg på noensomhelst måte med å ta saken i åpent møte i Stortinget, ut fra den betraktning at dette fremdeles er et ledd i fortrolige forhandlinger mellom de to regjeringer, og at en da ikke bør forspille noen ting ved på et for tidlig tidspunkt å bringe det fram. Jeg er enig i at det er et tungtveiende moment i forholdet til vår forhandlingspartner. Det som har gjort at jeg - og Regjeringen - nærmest er tilbøyelig til å mene at vi allikevel bør ta saken nokså snart i et åpent møte, det er hensynet til den norske offentlighet som den 17 januar har fått vite at Regjeringen og Stortinget drøftet sakens

realitet, og siden ikke har fått vite noe, og som har et berettiget krav på å få vite, om ikke altfor lenge, hva som er blitt resultatet av overveielsene hos de norske statsmakter.

Det er et annet moment av rent praktisk art som der spiller inn, det er dette at jeg etter lægenes råd er nødt til å ta permisjon fra 25 februar i 6 uker, og jeg ville helst, og det tror jeg alle ville være best tjent med, at det var utenriksministeren som tok denne saken i åpent møte, når den kom i Stortinget, så det ikke kunne fortolkes på noen som helst måte derhen at utenriksministeren søker permisjon for å slippe å ta denne saken i Stortinget. Men da ville det vare så lenge, da ville det vare til over påske, før den kunne tas i åpent møte, og jeg har betenkeligheter ved det av hensyn til opinionen i Norge. Men som sagt, Regjeringen kom under sine drøftelser av saken i gåraftes nærmest til at vi måtte se å få den tatt i åpent møte i Stortinget før jeg tok permisjon. Men jeg ville svært gjerne høre komiteens mening, hvordan man her vurderer den side av saken.

Formannen: Før vi går videre, skal jeg høre om det fra noen av dem som har vært enig i utkastet til innstilling fra flertallet, er noen særlige bemerkninger til de rent redaksjonelle endringer i utkastet som utenriksministeren nå har foreslått. Jeg går ut fra at komiteen ikke har noe å bemerke til at vi behandler denne sak, selv om ordføreren ikke er til stede, ut fra den ting at saken nærmest var ferdig, da hr. Hambro reiste. Men dernest med hensyn til de endringer som allesammen nærmest er av redaksjonell art, er jeg for min part enig i dem, jeg har ikke noe å bemerke. Jeg skulle tro at vi da alle kanskje uten videre kunne godkjenne den rent redaksjonelle form i denne innstilling.

Friis: Det er meget beklagelig at ordføreren ikke er til stede her. Jeg ville først gjerne si litt omkring saken, fordi det stod i «Arbeiderbladet» et lite utdrag av en artikkel i Izvestija, som jeg selv først helt misforstod, og det er kanskje andre som også har misforstått den. Derfor vil jeg gjerne gjøre litt rede for denne artikkelen, fordi den setter hele spørsmålet i belysning sammen med andre spørsmål, særlig Grønlandsspørsmålet, og dette kan jo ha sin innflytelse både på spørsmålet om redaksjonen av denne innstilling og særlig det sist oppdukkende spørsmål om man bør gå til å holde noe offentlig møte om saken så snart. Artikkelen er i høyeste grad venlig innstilt overfor Norge, for så vidt den sier at det norske kommunike av 17 januar ikke har avholdt enkelte fra fremdeles å prøve å forkludre sakens karakter, og at hensikten med dette og de insinuasjoner som det i den engelske og amerikanske presse er blitt rettet mot Sovjet-regjeringen i virkeligheten er å sette ondt blod mellom 2 venligsinnede nasjoner og prøve å få det dit hen at Norges

standpunkt i spørsmålet om Svalbard skulle innebære et avgjørende skritt fra Norges side om tilslutning til vest- eller østblokk. Dette fremstiller altså Izvestija som den engelske og amerikanske presses hensikt, og erklærer at det ikke har noe med virkeligheten å gjøre.

Så refererer Izvestija hele den artikkel som stod i det amerikanske tidsskrift «Time», med det kart over de militære baser som De Forente Stater prøver å anlegge, utbrer seg meget nøye om dette, om det forslag som stod i «Time» om at Danmark skulle selge Grønland til De Forente Stater, at Danmark har 70 millioner dollar i gjeld til Amerika, og at det skulle være et motiv også for dem til å selge Grønland, og refererer så de forskjellige avsløringer som har stått i det danske «Extrabladet» om de virkelige forhandlinger som underhånden har foregått om dette spørsmål i Danmark. Dernest sier de da at artikkelen i «Time» skriver seg, som det heter i artikkelen selv, fra militære kretser i Washington, og henviser til de offentlige karter som er kommet i Amerika om amerikanske militære baser rundt omkring, hvori også Grønland er innbefattet, og hevder så at noe riktig er det naturligvis i dette fra Amerikas side. «Bak den larm som så er oppstått om Svalbard,» skriver Izvestia, «avtegner seg konturene av de ekspansjonistiske planer om Grønland i Amerika.» Det knytter altså Svalbardspørsmålet sammen med Grønlandsspørsmålet, og hevder at når den engelske og amerikanske presse gjør så meget larm omkring Svalbard, så er det for å dekke over det at Amerika i virkeligheten vil ha Grønland. Bladet peker så til slutt på at utgiveren av «Time» Henry Luce, er en av støttene til Vandenberg, og at altså bladet har nære forbindelser med den ledende senats-utenrikspolitiker Vandenberg.

Under arbeidet med Grønlandssaken har jeg funnet også et moment som gjør at dette med Amerikas forhold til Grønland ikke er så helt nytt. I 1920 da Danmark bad om å få stormaktenes tilslutning til sine planer om å utvide sin suverenitet på Grønland, ble det fra engelsk side stillet forbehold om at hvis Danmark ville selge Grønland, skulle Storbritannia ha forkjøpsretten. Det vakte harme i Amerika, som også rettet henvendelse til Danmark. Det viser at dette spørsmålet om Danmarks salg av Grønland ikke er så helt nytt som en kunne være tilbøyelig til å tro. At det kan komme et meget sterkt trykk fra amerikansk hold på Danmark om å selge Grønland, det synes å være nokså tydelig. Vi må da i tilfelle også se de følger i øynene i form av et mulig russisk press på Norge med hensyn til Svalbard. Dette tilsammen gjør - sådan som stillingen er i øyeblikket - at jeg mener man må være meget forsiktig med formuleringer som helt binder oss til noe bestemt standpunkt, og at vi helst burde se tiden noe an. Jeg beklager som sagt at ordføreren ikke er til stede, for jeg hadde en privatsamtale med ham etter forrige møte og hadde da inntrykk av at han i grunnen

var villig til å gå lenger i en elastisk formulering av innstillingen enn den som foreligger.

Jeg mener med hensyn til offentligheten at man ville kunne tilfredsstille offentlighetens krav på opplysninger ved å skrive offentlig om saken sådan som den foreligger, skrive om hvordan «Izvestia» behandler saken og ser på den, og hvilke muligheter her er og hvilke eventualiteter vi må se i øynene. Det er ikke noen grunn til ikke å skrive offentlig om det. Men på den annen side å holde et offentlig stortingsmøte, på en slik måte at de som eventuelt skal forhandle med Sovjet-regjeringen, vårt utenriksdepartement og vår ambassadør i Moskva, blir bundet av en linje som kanskje synes virkelighetstro i øyeblikket, men kanskje ikke er det om en måned, synes jeg er meget risikabelt.

Jeg synes altså at man måtte kunne forbinde disse to hensyn ved at man på den ene side i vår presse skriver mer åpent om spørsmålet og de eventualiteter det innebærer, enn det blir gjort, og ikke binder pressen til noen taushet om tingene i og for seg, men at man på den annen side heller ikke binder landet og dets diplomatiske representanter gjennom en stortingsbeslutning til en helt fast innstilling i de forhandlinger av diplomatisk art som de fører med Moskva.

Strand Johansen: Jeg må også beklage at sakens ordfører ikke kan være til stede her, og jeg synes det er litt rart at vi skal fremlegge denne sak i Stortinget også uten at saken blir fremlagt ved den ordfører som ble valgt. Jeg minner om at jeg også foreslo en annen kandidat som ordfører, men at avslaget på mitt forslag ble begrunnet med at nettopp hr. Hambro var den mann som var best inne i saken, til tross for at man måtte kunne vite at han snart skulle reise fra landet. Jeg hadde helst sett at vi derfor ventet også med det hemmelige stortingsmøtet inntil sakens ordfører var kommet tilbake. Jeg kan ikke forstå hvilken grunn det er til at dette spørsmål skal presses fram i Stortinget akkurat nå. Vi står overfor utenriksministrenes rådsmøte i Moskva, og det synes som om det er nødvendig for Regjeringen, før det møtet trer sammen, å presse fram denne uttalelse. Jeg kan ikke skjønne at det er noen annen grunn til det. Jeg mener det er uklokt å gjøre det. Jeg har her tidligere nevnt den tanke at vi skulle vente en tid enda med å behandle saken i Stortinget, at Regjeringen burde innhente ytterligere opplysninger gjennom sin ambassadør i Moskva, og jeg har understreket at det er uklokt å presse fram en uttalelse i Stortinget som låser fast saken fra Norges side. Jeg vil igjen be komiteen og Regjeringen å overveie, om det ikke er klokest å nøye seg med en uttalelse som kunne omfatte bare siste halvdel av mitt forslag, om ikke de ordene som står der, så dog de tanker som er nedlagt der, nemlig at Regjeringen fortsetter forhandlingene og søker å komme til enighet med Sovjet-

Samveldets regjering om linjene for en traktat som kan være tilfredsstillende både for Norge og Sovjet-Samveldet. Jeg tror det ville være å imøtekomme de ønsker som også hr. Friis her i dag har gitt uttrykk for. Vedtar vi i et hemmelig stortingsmøte det forslag som foreligger fra flertallets side, så må vi da være oppmerksom på, med de erfaringer vi har fra de siste hemmelige stortingsmøter, at det meget snart i verdenspressen vil dukke opp meddelelser om at Norge har tatt det og det standpunkt til Svalbard-saken. Dermed er det en kjent sak for hele verden, og man får også dette spørsmål brakt inn - låst fast som det blir fra norsk side - akkurat i det øyeblikk utenriksministerrådet trer sammen i Moskva. Man bidrar til å komplisere hele den internasjonale situasjon, det er min mening, og jeg vil advare meget mot det.

Bettum: Situasjonen er så vidt jeg skjønner, kort og godt den at utenriksministeren mener han må komme tilbake til saken etter de samtalene han har hatt i New York. Jeg synes, som de to foregående talere, at det ville vært meget ønskelig om sakens ordfører hadde vært tilstede når vi skal behandle saken i Stortinget, men når konstellasjonen er den at hr. Hambro for tiden er ute, og vår utenriksminister må ta permisjon innen kort tid, synes jeg det er klart at vi må imøtekomme ønsket fra utenriksministeren om å få behandlet denne sak i Stortinget selv om hr. Hambro ikke er hjemme. Vi må behandle saken og ta et standpunkt, og et standpunkt som det som foreligger i utkastet her.

Det er bare en liten tilføyelse jeg har å gjøre. Det er en ting som jeg har pekt på et par ganger tidligere, og det er kanskje et utslag av overdreven engstelse fra min side, men jeg vil gjerne si det igjen. Det står i begynnelsen her: «Stortinget har tatt til etterretning utenriksministerens redegjørelse i Svalbard-saken, og bemerker at Regjeringen i 1944 og 1945 ...» o.s.v. - foretok det og det. Når jeg slutter meg til forslaget som det foreligger her, er det fordi jeg forstår uttrykksmåten derhen at Stortinget bemerker hva Regjeringen har gjort ute, uten å ta standpunkt til det som skjedde. Det er en klar forutsetning fra min side, og det er, tror jeg, utenrikskomiteens forutsetning også. Jeg vil ha sagt det tydelig her i dag, og jeg antar at jeg også kommer til å si det i Stortinget.

Formannen: Jeg skal høre om det er flere av komiteens medlemmer som ønsker å uttale seg.

Andrå: Vi må ha en ordfører i Stortinget når hr. Hambro er borte og saken skal opp på lørdag. Det må vi sørge for før vi går fra hverandre. Kunne vi ikke få hr. Smitt Ingebretsen, som pleier å overta hr. Hambros verv når han er på utenlandsreise, til å overta dette også? Det er ikke slik at man behøver å ha noe inngående kjennskap til

alt angående Svalbard helt fra skapelsen av. Det skulle i grunnen være en meget enkel sak.

Formannen: Jeg vil gjerne si at jeg hadde også tenkt å nevne dette, og jeg har tenkt på om hr. Smitt Ingebretsen i tilfelle ville overta å være setteordfører i saken når den kommer fram i Stortinget.

Smitt Ingebretsen: Var det ikke rimeligere at det ble et av komiteens medlemmer som har deltatt i sakens behandling? Det har jeg ikke gjort.

Formannen: Men har De noe mot å ta saken?

Smitt Ingebretsen: Nei ikke anderledes enn at jeg synes det er en nokså vesentlig innvending, at det bør være en som har deltatt i sakens behandling, som blir ordfører.

Formannen: Det er jo i grunnen oversiktlig. Det er ikke noen lang uttalelse dette, det er svært enkelt. - Er det andre forslag?

Bettum: Jeg vil gjerne støtte formannens henstilling til hr. Smitt Ingebretsen om å ta saken. Jeg tror ikke det vil volde vanskeligheter, selv om hr. Smitt Ingebretsen ikke har vært tilstede i alle møter.

Formannen: Hvis ingen har noe å bemerke, går jeg ut fra at dersom hr. Hambro ikke møter i Stortinget under sakens behandling, vil hr. Smitt Ingebretsen fungere som ordfører for saken. - Jeg anser da det som vedtatt.

Statsråd Lange: Jeg vil gjerne ganske kort få lov til å svare på det hr. Friis sa. Nettopp hensynet til Danmarks kamp mot det amerikanske press på Grønland har for meg, og for oss i Regjeringen, veid meget tungt når det gjelder å komme fram til et realitetsstandpunkt for vårt vedkommende like overfor det russiske ønske om militære anlegg på Svalbard. Det er blant de momenter som har veid, og av dem som har veid tyngst, at vi hjelper Danmark best i dets motstand mot permanente amerikanske baser på Grønland, ved at vi for vårt vedkommende tar det standpunkt som flertallsinnstillingen her gir uttrykk for i forhold til de russiske ønsker på Svalbard. Det som ligger bak de rykter i Ekstrabladet som Izvestia kommenterer, er at det fra militært hold i De Forente Stater har vært gitt utvetydig uttrykk for et ønske om å kjøpe Grønland nå, i forbindelse med deres ønske om at de militære anlegg som de hadde der under krigen, også skal bli varige militære anlegg etter krigen.

Vi har fått en melding fra vår ambassadør i Washington, som på grunnlag av en samtale med en høyere

embetsmann i State Department antyder den mulighet at amerikanerne nettopp for å stå sterkt overfor Danmark skulle kunne være tilbøyelig til å si til russerne: Well, go ahead og gjør det dere vil på Svalbard! Denne meldingen, som ikke er noe annet enn en antydning om hva der overveies innenfor State Department, virket slik på meg og på oss i Regjeringen, at den styrket oss i vår overbevisning om at vi her måtte si nei til militære anlegg i samarbeid med en enkelt annen makt. Og jeg tror at det standpunkt som flertallet her har arbeidet seg fram til, må vi holde fast ved. Jeg tror også at utenriksminister Molotov med grunn kan begynne å bli utålmodig nå etter å få høre hvordan vi ser på sakens realitet. Det siste som ble sagt oss imellom i New York, var jo at det tidligst mulige tidspunkt var slutten av januar, fordi jeg måtte ha tid til å legge saken fram for Stortinget, og jeg regnet med at det ikke ble mulig å gjøre det før etter stortingsferien omkring årsskiftet. Nå, jeg nevnte sist her at ambassadør Kusnetzov hadde latt falle en ytring om at det kanskje ikke hastet så forferdelig. Mens jeg har vært syk, har han vært oppe hos utenriksråden og spurt om Stortinget nå har tatt sitt standpunkt. Om det er annet enn at han ønsker å være best mulig orientert, eller om det ligger noen instruks bak, er ikke mulig å vite. Det kom ikke fram i den form at man hadde inntrykk av at han hadde fått instruks om å purre på, men jeg tror også at den russiske regjering har et saklig berettiget krav på å vite hvordan vi her i Norge ser på sakens realitet, nettopp *før* utenriksministermøtet i Moskva begynner. Jeg tror at det er *realt* av oss å si fra hvordan vi nå ser på sakens realitet, før forhandlingene der borte skal begynne. Det bør russerne vite, og det bør også de andre signatarmakter vite, når Stortinget har tatt sitt standpunkt. Derfor tror jeg at vi - så meget det er å beklage at hr. Hambro ikke er til stede nå - bør ta saken på lørdag. - Så står igjen spørsmålet om hvor snart den skal tas opp i et åpent møte. Det er kanskje ikke absolutt nødvendig å ta standpunkt til det i dag, men jeg ville svært gjerne høre noen flere uttalelser om *det* spørsmål, offentliggjøring av dette.

Formannen: Jeg vil gjerne si et par ord. Som komiteens medlemmer vil erindre, har jeg ikke vært med på behandlingen av denne saken tidligere, men jeg er enig i det resultat som komiteen er kommet til. Jeg har lenge vært langt inne på den samme tankegang som den hr. Friis ga uttrykk for, og det er riktig som hr. Friis sier, at i en sak som denne bør man ikke uten nødvendighet binde seg med et standpunkt og låse saken fast hvis man kan unngå det. Spørsmålet er bare det: Kan vi unngå det? Kan vi unngå nå i et punkt som for Stortinget er kjernepunktet i saken - spørsmålet om felles forsvar - å gi tilkjenne den oppfatning som vi har? Her vil jeg henvise til den begrunnelse som utenriksministeren ga, og som også etter

mitt skjønn er meget tungtveiende, og jeg vil føye til at i den melding som vi fikk om den offisielle kommentar, som ble gitt fra russisk side etter at vårt kommuniké var utstedt, sier russerne at dette utkastet til felleserklæring var en overenskomst med den norske regjering, «an agreement», og det er det jo ikke. Vi har aldri inngått noen bindende overenskomst, og hvis det for så vidt på dette punkt er noen misforståelse, noen uoverensstemmelse, må det være vår plikt å få den oppklart, så snart som mulig. Dertil kommer at utenriksministeren til Kuznetsov har sagt at Stortinget behandler saken, og så snart Stortingets behandling av saken er over, vil den russiske regjering bli meddelt resultatet av behandlingen. Etter atskillig overveielse av denne sak er jeg kommet til at vi ikke med en enkelt annen stat kan ha drøftelser om felles forsvar av Svalbard. I den nåværende politiske situasjon vil det ikke være riktig av oss. Og når vi er sikker på vårt standpunkt der, at det er *det* standpunkt som vi må ta, ja, så må vi ha det mot, om jeg så må si, å ta konsekvensen og la vår forhandlingspartner få rede på det standpunkt - som utenriksministeren sa - så snart som mulig.

Jeg har ennå ikke helt klart for meg hvilket standpunkt hr. Strand Johansen egentlig inntar her. Er det så at han i realiteten er uenig med oss? Mener han at vi skal ha forhandlinger med Sovjet-Unionen om felles forsvar på Svalbard? Jeg må forstå hans forslag slik, og da er det etter mitt skjønn en nokså stor realitetsforskjell i oppfatningen.

Så et par ord om selve behandlingsmåten som utenriksministeren har bedt om at vi skulle uttale oss om. Der vil jeg si at jeg er meget langt på vei enig med utenriksråden. Jeg mener vi må ta denne sak i et hemmelig stortingsmøte, det må vel i grunnen alle forstå er nødvendig for oss, men når det er gjort, så blir spørsmålet om det er nødvendig, la oss si en ukes tid eller noen dager etter, å ta et offentlig møte i saken. Jeg forutsetter nemlig at straks vi eventuelt har fått vedtatt vår innstilling i et hemmelig møte, må utenriksministeren meddele Sovjet-regjeringen resultatet av Stortingets behandling, og han bør da også meddele signatarmaktene resultatet av behandlingen, blandt dem i første rekke Amerika og Storbritannia. Dermed er etter mitt skjønn saken foreløpig blitt klarlagt utad, slik at det ikke skulle være nødvendig, av hensyn til vårt forhold utad, å gå videre. Jeg hadde tenkt meg, når man ga denne meldingen til den sovjet-russiske regjering, at man kunne velge den mest mulig personlige form, og også jeg har vært inne på at meldingen ble gitt i form av en henvendelse fra utenriksminister Lange direkte til Molotov. Forholdet er at vår utenriksminister har møtt Molotov gjentatte ganger, han kjenner ham personlig, og det er et moment som vi etter mitt skjønn godt kan benytte oss av. Men det jeg er betenkt

ved, er at vi har en offentlig behandling i Stortinget, før vi har sett den reaksjon som vårt vedtak måtte medføre. Jeg innrømmer at hensynet til vår egen offentlighet er tungtveiende, men tiden er allikevel nå gått nokså langt, og det vesentlige er jo at vi har fått truffet vår beslutning. Jeg er enig med hr. Friis i at avisene kunne kanskje skrive mer om saken enn de gjør, på en saklig og opplysende måte. Men jeg tror nok at vi måtte kunne forsvare politisk innad, hvis det var nødvendig, å si at den offentlige behandling av saken meget godt kunne utstå inntil vi fikk se den russiske reaksjon på vårt forslag. Jeg har nemlig helt fra begynnelsen av, instinktmessig må jeg kanskje si, ikke ønsket *offentlig* å binde Stortinget for sterkt i denne sak. Men samtidig har det hele tiden vært forutsetningen, også i den erklæring som ble gitt den 9 april 1940, at vi skulle innhente Stortingets beslutning. Ut fra dette er min innstilling nærmest den at vi kunne vedta beslutningen i et hemmelig stortingsmøte, og så kanskje vente noe med å ta den offentlige behandling av saken.

Bettum: Bare et par ord i tilslutning til det som formannen sa om offentliggjørelse eller ikke offentliggjørelse, og i tilfelle, tidspunktet for offentliggjørelse. Jeg er enig i det formannen sa, og jeg er for så vidt også enig med utenriksråden: jeg synes man skal vente med offentliggjørelse i det lengste. Men jeg ser også her den praktiske vanskelighet ved at utenriksministeren blir tvunget til å være fraværende i nokså lang tid. Er det ikke en praktisk løsning på saken at vi behandler spørsmålet i lukket stortingsmøte og venter med noen offentlig behandling i Stortinget? Skulle da reaksjonen fra den annen kant eller trykket i Norge gjøre at det blir nødvendig å offentliggjøre saken, så måtte vi kunne offentliggjøre den behandling vi har hatt i det lukkede møte, uten noen gjentatt behandling. Kunne ikke det gjøres, og det også være en tilfredsstillende løsning for utenriksministeren, hvis det ble nødvendig under hans fravær å gi offentligheten melding om det som er foregått i Stortinget?

Sundt: Jeg har akkurat det samme standpunkt i denne sak som i Spaniasaken og i de utenrikspolitiske forhold for øvrig. Jeg tror vi nå bør vare oss ad med å behandle saker av denne art for meget hemmelig, fordi at selv om en sak offentliggjøres etterpå, er det klart at debattantene, eksempelvis her i Stortinget, når de skal debattere hemmelig ikke har det bånd på seg og ikke de plikter på seg, som de vil ha hvis de vet at det de har sagt blir offentliggjort i et åpent møte. Hvis man først er blitt enige om det resultat, at vi overhodet ikke skal drøfte spørsmålet om felles forsvar, som formannen var inne på, så mener jeg det bør sies så tydelig og klart fra i offentlig

møte at den norske almenhet er klar over det. Min oppfatning er derfor at også denne sak er best tjent med at vi allerede i starten har et åpent møte. Jeg tror i det hele tatt at hemmelighetskremmeri om disse spørsmål, nettopp fordi vi er en liten nasjon, er roten til alt ondt. Jeg tror det er en betydelig større prøve på vår politiske modenhet at vi debatterer en slik sak offentlig, enn at vi først drøfter den i hemmelig møte og deretter, kanskje i utdrag, offentliggjør den. Vi må huske på at denne sak er åpen for verden.

Lavik: Eg trur nok at alle saman hadde ynskt at hr. Hambro skulle vori her i dag, han som har førebutt denne saka. Men i dette høvet kan ein seia: Det som ein ikkje kan få, nyttar det ikkje å tenkja på. Og eg meiner at å setja saka ut berre for Hambro si skuld, let seg vel ikkje gjera, slik som det ligg til rette no.

Når det gjeld den nye redaksjonen, er det litt dristig for meg å seia noko - eg skjønar det vel - fordi eg er altfor lite inne i slike saker. Eg syntest elles at redaksjonen var både klår og varsam. Det var ein ting som eg ynskte kanskje kunne koma likså tydeleg fram, og det var at vi ikkje ynskjer noko sams forsvar med ei einskild anna makt. Det er sagt til slutt i den andre leden, så vidt eg hugsar. Eg ynskte berre at *det* skulle vera *klårt,* og på diplomatspråk verkar det kan henda klårt slik som det er sagt der. Eg veit ikkje å seie noko meir om det. Eg reknar med at utanriksministeren sjølv er klår over kor langt vi kan gå i så måte.

Så var det spørsmålet om å vedta denne tilrådinga no i utanriksnemnda, og så seinare leggja saka fram for Stortinget i eit løyndarmøte. Der synest eg at vi skal fylgja utanriksministeren i det han har tilrådt oss å gjera. Eg meiner det er han som har arbeidt mest med denne saka, og han kjenner best korleis ho ligg til rette og då trur eg det er tryggast for oss å fylgja honom i dette stykke. Når vi då kjem i løyndarmøte i Stortinget, gjer vi vedtak i samsvar med den tilrådinga som ligg føre no. Seinare kan vi halda opi møte og lata det verta kjent for det norske folket. Vi må før eller seinare sigla ut i open sjø her, og taka ei stode, og eg meiner at vi har sigla så lenge i løynd no, at vi kan gjerne stikka ut, jamvel om det skulle verta litegrann storm - som vi kanskje òg er budde på - lyt vi ta denne stormen før eller seinare, og eg reknar med at han vert ikkje mindre seinare enn han vert no.

Sjølvsagt la eg merke til det som den vyrde utanriksministeren sa etter ambassadør Andvord, at han rådde til at vi ikkje skulle gå for fort fram i denne saka, og utanriksministeren sa at hans syn veg tungt. Og når det veg tungt for utanriksministeren, veg det sjølvsagt tungt også for oss, som ikkje er så godt inne i denne saka som Andvord er. Men eg reknar med at han er best kjent i det

russiske miljøet, og at han ser mest på denne sida når han gjev grunnane sine for enno å drya ut med saka. Når utanriksministeren trass i dette meiner at vi bør ta saka opp slik som ho no ligg til rettes, vil eg vedgå at det veg meir for meg. Eg meiner at han er nokså godt inne i det russiske miljø, og at han betre enn nokon annan også er inne i miljøet elles, serleg når det gjeld «De Forente Nasjoner», og at han også er godt inne i det norske miljø.

Så vidt eg skjøna utanriksministeren, syntest han at det var greiast mot Molotov å lata han få vita korleis det låg til rettes. Dei hadde hatt så mykje med denne saka å gjera, og etter det som før var sagt til Molotov, meinte utanriksministeren at han hadde rett til å få eit ord frå oss no. Det er eit sterkt argument, synest eg.

Vidare meinte utanriksministeren at dei andre land også hadde rett til å få vita kvar vi stod. Dei kan ikkje taka standpunkt istaden for oss, vi må taka vårt standpunkt sjølve, og det ventar dei. Eg reknar med at det er rettast at dei kjenner det standpunktet før dei samlast til utanriksministermøtet i Moskva.

Ein annan av dei ting som utanriksministeren også nemnde, var at stoda i vårt eige folk var slik at det var best at dei også fekk eit ord frå oss no. Etter dette reknar eg med at det er klokast at vi fylgjer den lina som utanriksministeren la fram for oss i dag. Det eg er best kjend med, er stoda ute i det norske folket. Då denne saka vart kjend ute mellom folket gjennom dei avisartiklar som kom fram, var det stor stemning, sterk stemning, og folket venta på at det ville verta sagt noko frå dei norske styresmaktene. Det er fleire som har tala til meg, og sjølvsagt like eins til dei andre, og eg har sagt som slik, at det får nok høyra noko um ikkje so lenge frå dei norske styresmaktene, og dei får ta det med tòl til det kjem. No ventar det norske folket på å få høyra noko, og eg trur også at det er rett, det som utanriksministeren sa, at det har noko å seia for det norske folket også i dette høvet.

Eg kan ikkje vera samd med hr. Strand Johansen når han streka så sterkt under at vi skulle røkja meir etter korleis det låg til rettes i Moskva før vi tok noka avgjerd, vidare at han syntest det var så «uklokt», dette at vi pressa denne saka fram no, og at vi læste saka fast. Eg tykkjer at han streka vel sterkt under at det som vi heldt på å vilja gjera, det var «uklokt». Men derimot, det som han vidare streka under, at det var klokast å gå med på slutten av det framlegget til vedtak som *han* hadde lagt fram, *det* reknar eg for å vera *uklokt!*

Eg vil berre seia det at ute i det norske folket er det i alle fall så stor venting på å høyra frå styresmaktene våre her, at vi kan ikkje leggja det døyve øyret til. Eg vil rå til at vi fylgjer den lina som utanriksministeren drog opp.

Eugen Pettersen: Hvis det først er så nødvendig at man allerede lørdag skal kjøre denne saken frem og behandle den i et hemmelig møte, da vil jeg med en gang erklære meg enig med utenriksministeren i at har man først fått dette, som i og for seg ikke er et enstemmig forslag, men som bygger på to vidt forskjellige prinsipper, til diskusjon i et hemmelig møte, og det ikke bare blir diskutert der, men også kommer ut i pressen, da er det klart at med den innstilling som det norske folk har i Svalbard-spørsmålet, og med den redegjørelse man har fått om selve sakens kjerne, vil det være viktig at man så snart som mulig får et offentlig møte om selve saken. Det ville jo være forferdelig, synes jeg, hvis man skulle få et hemmelig møte og så skulle få en masse avisskriverier både rundt omkring i pressen her i landet og utenlands, uten at den norske almenhet i det hele tatt har fått beskjed om hva Stortinget egentlig mener. Jeg synes derfor det er riktig at vi så snart som mulig, når vi har behandlet saken i et hemmelig møte, får et offentlig møte.

Men et annet spørsmål er naturligvis om det er så nødvendig allerede nu å behandle det hemmelig. Etter de beskjeder vi har fått på de tidligere møter, har vi i realiteten fått inntrykk av at det ikke har så forferdelig hast med dette spørsmål. Men det kan være at man nå, etter de henvendelser man har fått, innser at man kanskje må ta denne saken før man egentlig hadde regnet med det. Men jeg begriper ikke at det kan være noe til hinder for at man kan ta den før dette møtet som skal være i Moskva. Og jeg vil si som jeg sa til å begynne med, at jeg er enig med utenriksministeren i at har vi først behandlet saken på hemmelig møte, må vi ta den offentlig så snart som mulig.

Støstad: Det var ikke meget jeg skulle ha sagt. Jeg har selvfølgelig ikke noe imot de endringer som utenriksministeren har foreslått i selve innstillingen, dem tror jeg vi godt kan akseptere. Når det gjelder selve spørsmålet om hvorvidt det haster med å ta stilling til den, da synes jeg det må være riktig at vi nå legger saken fram for Stortinget, og jeg tror også det er riktig at det skjer i et hemmelig møte. Vi kan jo i et spørsmål som dette i hvert fall i første omgang i Stortinget risikere at det kan komme uttalelser som vi nødig vil se på prent i pressen eller offentlig i det hele tatt, uttalelser som man kanskje kan la falle i en situasjon hvor man ikke tenker så nøye igjennom saken som man burde gjøre, før man taler. Og da er det bedre at de uttalelser kommer i et hemmelig møte enn i et offentlig møte. Jeg er også kommet til den oppfatning av vi er nødt til å holde et offentlig møte. Hvor snart det skal være, kan jo være en smaksak, men jeg synes det ville være uriktig å vente særlig mange dager mellom det hemmelige og det offentlige møtet, først og fremst fordi det vil bli kjent at Stortinget behandler denne saken i et lukket møte. Avisene, offentligheten, vil da regne seg til

at i det møtet har Stortinget tatt endelig stilling til spørsmålet, og med de erfaringer vi har, vet vi også at resultatet av Stortingets forhandlinger kommer utenom Stortingets 4 vegger, og kan bli publisert både her i landet og utenlands på en måte som vi ikke er tjent med. Derfor finner jeg det riktig at man noen dager etter at man har hatt det hemmelige møtet, tar en offentlig debatt hvor innstillingen refereres, og da går jeg ut fra, hvilken stilling man enn måtte ha med hensyn til dette spørsmål, at når man har fått gitt uttrykk for sitt syn i det hemmelige møtet, så må den offentlige stortingsdebatt kunne føres på en slik måte at det ikke blir sagt ting der som skader oss i de forhandlinger som eventuelt måtte komme. Og det ville etter min mening være å sette den norske almenhets tålmodighet på litt for hård prøve, om man nå skulle la det gå en 5-6 uker eller et par måneder før man tar opp saken offentlig så folket kan få beskjed. Og vi kunne også risikere at Stortingets standpunkt blir offentliggjort hos motparten førenn vi lar det offentliggjøre hjemme. Naturligvis behandler russerne også ting hemmelig, men de har i grunnen vært nokså snare til å offentliggjøre tingene, og det er jo etter min mening et gode. Men det ville ikke være hyggelig at den norske almenhet skulle få beskjed om Stortingets beslutning gjennom et Tass-telegram eller gjennom avisene her i landet. Jeg tror derfor at det er viktig, når vi er kommet til det resultat som vi mener er riktig, at vi da også lar den norske almenhet få vite hvilken stilling vi har tatt til dette spørsmål.

Smitt Ingebretsen: Jeg må si at jeg er ikke enig i den behandlingsmåte som man åpenbart fra alle kanter forutsetter for denne sak, nemlig at man først skal holde et hemmelig og så et offentlig møte. Jeg kan ikke skjønne annet enn at vi kan komme i en meget ubehagelig, og for Stortinget svært lite værdig, stilling ved et sånt offentlig møte. Man behandler altså saken først i et hemmelig møte, avgjør den, og så kommer et offentlig møte. I mellomtiden mellom de to møter kan sakens utfall i Stortinget være kjent offentlig, enten gjennom en indiskresjon her hjemme eller gjennom offentliggjørelse fra «Tass» eller på annen måte. Så skal Stortinget komme sammen og se på hverandre med alvorlige miner og diskutere saken og treffe avgjørelse på nytt for åpne dører. Det ville være fullkomment teater, og kan bli en ytterst pinlig historie. Jeg vil i all fall tro at både offentligheten og Stortinget vil ha vanskelig for å bevare alvoret i en sånn situasjon, så jeg kan ikke skjønne at man overhodet kan tenke seg en sånn mulighet.

Regjeringen ønsker - meget naturlig synes jeg - å få vite hvor den har Stortinget, av hensyn til sine fortsatte forhandlinger med Russland, og det er utenriksministerens oppfatning at nå må han svare russerne, og han vil vite om han har Stortinget i ryggen når han svarer. Det finner jeg

naturlig, og selvfølgelig må vi imøtekomme utenriksministeren i så måte. Vi må ta vårt standpunkt. Spørsmålet blir da det taktiske: Skal man behandle saken, vedta beslutning om den i et åpent eller lukket møte? Så vidt jeg forsto utenriksministeren, mener han det bør skje i lukket møte, ikke minst fordi han ønsker å kunne orientere Molotov før almenheten kjenner til saken. Det synes jeg er et meget viktig hensyn, og ut fra det kjennskap som utenriksministeren personlig og utenriksråden har til russisk mentalitet, mener jeg vi bør bøye oss for det. Det bør legges i utenriksministerens hånd, i konferanse med presidentskapet, å offentliggjøre saken på det tidspunkt som vår utenriksledelse mener måtte være det riktige. Det bør ikke holdes nytt offentlig møte, ikke lages noe teater, men utenriksministeren bør få anledning til å offentliggjøre det som trenges, og selv velge det tidspunkt som han mener er det passende.

Under disse forhold tror jeg at det også er meningsløst her å antyde en slags oppfordring til pressen om å skrive om denne sak, for pressen kan i denne sak, når Stortinget har tatt standpunkt og publikum og aviser ikke kjenner Stortingets standpunkt, lage ulykker, fordi de kan skrive ting som ikke passer inn i den linje som Stortinget har valt.

Med hensyn til selve offentliggjørelsen snakker man om at det kan bli sagt ting i det hemmelige møte som slett ikke egner seg for offentliggjørelse, og det er selvfølgelig riktig, men det som offentligheten ønsker å vite, det er Stortingets standpunkt, den linje som skal følges. Det interesserer offentligheten uhyre meget mindre hva den ene eller den annen av Stortingets medlemmer måtte ha ment om denne sak. Jeg er slett ikke sikker på at det er nødvendig overhodet å gå til offentliggjørelse av debatten, det er resultatet som skal offentliggjøres, eventuelt med utenriksministerens redegjørelse som kommentar. Stortingsdebatten om saken har betydelig mindre interesse for den norske offentlighet enn den saklige redegjørelse fra utenriksministeren og Stortingets standpunkt. Jeg vil anbefale at man ved den fortsatte behandling av denne sak følger den linje å behandle denne sak i hemmelig møte og overlate til utenriksministeren etter konferanse med presidentskapet å offentliggjøre Stortingets beslutning og utenriksministerens redegjørelse på det tidspunkt som utenriksministeren måtte mene var passende og nyttig i forhold til våre forhandlinger med russerne, og ettersom opinionen måtte vise seg å være etter Stortingets behandling.

Andrå: Det er anført vektige argumenter fra begge kanter, men jeg kan ikke si annet enn at jeg i stor utstrekning helder til samme side som utenriksråden og hr. Smitt Ingebretsen. Først å holde en generalprøve og så en forestilling, det er litt rart. Men gikk det ikke an å gå

den gyldne middelvei ved at man holder et hemmelig stortingsmøte og umiddelbart etterpå - i form av et kommuniké - offentliggjør Stortingets beslutning? Jeg er enig med hr. Smitt Ingebretsen i at debatten interesserer ikke så svært meget, og det vil kunne bli vanskeligheter hvis vi skal ha et åpent møte. Jeg er redd for det. Hvis vi gjør som jeg foreslår, er hensikten oppnådd: Å underrette den norske almenhet, og også utlandet om saken, og, før vi hadde noe åpent møte, kunne vi også se reaksjonen. Det kunne være av stor betydning.

Friis: Jeg vil si noen ord om utenriksministerens uttalelse om hjelpen til Danmark. Vi er naturligvis allesammen i høy grad enige i at hvis vi kan hjelpe Danmark til noen motstand mot kravene fra Amerika, er vi med på det. Jeg vil gjerne bare ha sagt at jeg helst så at dette også var et uttrykt ønske fra dansk side. Det er noe som heter: Sporene skremmer. Vi husker Ihlens erklæring i 1919 overfor Danmark, - danskene tok den til inntekt og gjorde oss ikke noe til gjengjeld - og hvor stor rolle hele den affære spilte i Grønland-saken! Hvis det kunne foreligge et ønske fra Danmark om en slik støtte, ville det også ha sin innflytelse på de videre Grønlandsforhandlinger. Det er nå den side av saken. Men dernest må jeg si at det er naturligvis heller ikke noe Sovjet-Unionen mer ønsker enn at vi støtter Danmark i denne sak. Da får jeg det ikke riktig til å rime at utenriksråden har et litt annet standpunkt enn utenriksministeren der. Så vidt jeg har forstått, står jo utenriksråden på en særdeles god fot med den russiske ambassadør. Når nå utenriksministeren sier at det er av hensyn til Molotov at han gjerne vil ha dette fram så snart som mulig, måtte det jo kunne gå an underhånden å få en føling med om Sovjet-Unionen under hensyntagen til dette at de ønsker å hjelpe Danmark, nettopp ønsker dette offentliggjort snarest mulig. Da stiller jo saken seg i et litt annet lys. Hvis det hensynet til Danmark kommer fram, vil det i høy grad kunne hjelpe oss i forhandlingene med Sovjet-Unionen. Jeg synes man gjennom utenriksråden måtte kunne få en føling av hvordan man ser på det på den siden.

Men for øvrig er jeg enig i det som er sagt av hr. Smitt Ingebretsen og hr. Andrå, at det må kunne overlates til utenriksministeren å avgjøre når det er opportunt å offentliggjøre dette. Og med hensyn til det hemmelige møte og ordføreren vil jeg spørre om det ikke går an å telegrafere til hr. Hambro at saken skal fram, om han kan komme hjem. Det kan vel ikke være så umåtelig viktig det møtet der i Genève, at han ikke kan komme hjem til en sak som han er ordfører i.

Natvig Pedersen: Jeg har sett det sentrale i denne sak slik: Utenriksministeren og Regjeringen kan ikke komme bort fra fortsatte samtaler eller forhandlinger om felles

forsvar av Svalbard uten at de blir bundet av Stortinget. Når vi da er enige med Regjeringen i hovedspørsmålet, så må utenriksministeren få det stortingsvedtaket på det tidspunkt som han selv finner det er nødvendig. Jeg mener vi kan ikke godt diskutere en utsetting av spørsmålet når utenriksministeren mener at nå er tiden inne, nå må han få et greit mandat her.

Når det gjelder den videre behandling, hvorom utenriksministeren har bedt komiteen uttale seg, vil jeg si at jeg forstår, og det gjør vi vel alle, så inderlig godt at den norske almenhet gjerne vil ha grei beskjed i et så stort og viktig spørsmål som dette. Til tross for det er jeg tilbøyelig til å si at hvis en offentlig behandling av dette spørsmål på noen måte kan skape vansker for de fortsatte forhandlinger med Sovjet-Russland, vil jeg legge hovedvekten på forsiktighetshensynet overfor den andre partneren under de fortsatte forhandlinger. Når jeg gjør det, er det fordi jeg tror det er riktig at vi ikke på noe tidspunkt skal glemme at vi her er en liten partner som skal forhandle videre med en stor partner, og at det vi gjør på dette tidspunkt, det er i grunnen bare et enkelt trekk. Jeg tror ikke det ville være riktig om vi slo oss til ro med at når Stortinget på dette tidspunkt har sagt sin mening om det spørsmålet, så er det dermed avgjort for all framtid. Det er en annen partner. Og det neste som da skal skje, er å få rede på denne annen partners reaksjon overfor dette spørsmål. Derfor ville jeg her, som jeg også har nevnt når det gjelder ordvalget i våre uttalelser, være tilbøyelig til å legge hovedvekten på hensynet til virkningen på den annen partner av det vi gjør, og den måten som vi gjør det på. Men det er jo også nevnt en mellomvei her, og jeg tror nok at vi er interessert i å høre utenriksministerens oppfatning av den, - den mellomvei nemlig at utenriksministeren får sitt stortingsvedtak når han finner at tiden er inne for det, og at han også kan få offentliggjørelsen på det tidspunkt han finner det nødvendig. Men det er da et spørsmål om det behøver å skje i form av et offentlig møte. Det kan jo også skje på den måte som det er nevnt her, i form av en offentliggjørelse av stortingsvedtaket.

Støstad: Jeg tror at den løsningen som ble antydet av hr. Smitt Ingebretsen, i grunnen er den som vi til syvende og sist må kunne samles om. Når jeg nevnte at man først burde ha et lukket møte, hvor alle kunne få gi uttrykk for sin innerste oppfatning, var det fordi jeg kunne tenke meg at det også kan komme fram ting der som ikke vil gagne oss i noen særlig grad. Men hvis man gjør det på den måten som hr. Smitt Ingebretsen antydet, at man tar saken i et lukket møte og samtidig beslutter at offentliggjørelse både av stortingsbeslutningen og debatten kan skje etter samråd mellom utenriksministeren og presidentskapet, og da under den forutsetning at de uttrykk som eventuelt måtte være til

stede i noe referat, som kunne skade oss under forhandlingene, ikke ble offentliggjort, vil jeg ikke ha noe å innvende mot at man går fram på den måte, og det er da kanskje også den mest elastiske, idet utenriksministeren og presidentskapet da har herredømme over hvilken tid det skal offentliggjøres. Så jeg kan gjerne slutte meg til det.

Formannen: Ja, nå tror jeg at så mange har uttalt seg, at utenriksministeren har fått høre vår mening. Jeg vil bare kort si, at jeg også er meget tiltalt av den løsning hr. Smitt Ingebretsen kom med. Den vil imøtekomme også mitt syn. Man overlater til utenriksministeren å offentliggjøre det på et tidspunkt hvor mest mulig hensyn kan tas til vår forhandlingspartner og den reaksjon som vårt vedtak måtte ha forårsaket der.

Statsråd Lange: Jeg vil gjerne bare svare, siden hr. Natvig Pedersen spurte, at jeg også meget godt forstår at det kan bli vanskelig å gjennomføre en teaterforestilling, og at jeg derfor er takknemlig for det råd som er kommet her, og gjerne vil ta saken på den måte at vi tar den i hemmelig møte, og at jeg så deretter får lov å konferere med Stortingets presidentskap, som må ha den nødvendige fullmakt, om hva som skal offentliggjøres og når det skal offentliggjøres.

Strand Johansen: Hvis komiteen kommer til det som nå synes å være resultatet, saken skal behandles i et hemmelig møte og at den skal offentliggjøres, vil det være av interesse for meg å vite - det er vel da presidentskapet og utenriksministeren som treffer den endelige avgjørelse om hva som skal offentliggjøres - og det vil være av vesentlig betydning for meg å få vite allerede nå deres syn på hva som skal offentliggjøres, om det bare er beslutningen eller om det motforslag som er fremsatt, også skal offentliggjøres.

Formannen: Jeg forstod det slik at vi har uttalt oss om den oppfatning vi har. Saken vil nå gå til Stortinget til behandling. Det er en hemmelig sak, og jeg går ut fra at den behandles i hemmelig møte. Det blir Stortingets sak å avgjøre hvordan den blir behandlet, om den skal offentliggjøres eller ei, og hva som skal offentliggjøres. Vi skal ikke gi noen innstilling om dette, går jeg ut fra, eller treffe noe vedtak om dette. Jeg har den tillit til både presidentskapet og utenriksministeren at de vil ta tilbørlig hensyn her, og jeg er i all fall foreløpig blitt stående ved det at jeg synes offentliggjørelse av et vedtak i saken skulle være tilfredsstillende.

Monsen: Det vil naturligvis være av betydning hva man er enig om her i komiteen, eller hvilket syn komiteen har på behandlingsmåten. Men jeg tror det ville være riktig at

presidenten i møtet lørdag foreslår at behandlingen av saken offentliggjøres i den utstrekning og på det tidspunkt utenriksministeren i samråd med presidentskapet finner det hensiktsmessig.

Formannen: Det høres rimelig ut, synes jeg. Da har man oversikt over hva det er man offentliggjør.

Monsen: Sånn at man er herre over det når man får se hvordan debatten er blitt.

Formannen: Ja da har man oversikt over det. Ingen flere har forlangt ordet, og jeg går da ut fra at vi kan anse denne innstilling avgitt med hr. Smitt Ingebretsen som ordfører. Jeg går ut fra at den kan avgis i den form den nå har fått for flertallets vedkommende, og at det, slik som hr. Hambro har foreslått, anføres i begynnelsen: «Til Stortinget.

Ved Stortingets vedtak av 23 januar er det pålagt den utvidede Utenriks- og konstitusjonskomite å avgi innstilling til Stortinget om en uttalelse i Svalbardspørsmålet.

Komiteen har med utgangspunkt i Utenriksministerens redegjørelse og uten å behandle sakens historiske forløp for frigjøringen vedtatt å anbefale at Stortinget bifaller nedenstående uttalelse.

Komiteens medlem Strand Johansen har forbeholdt seg å oppta eget forslag sålydende:»

Og så inntas Strand Johansens forslag.

Og videre: «I henhold til ovenstående innstiller komiteen til Stortinget å vedta følgende uttalelse:»

Og så kommer flertallets uttalelse. Det er det hele.

Strand Johansen: Jeg vil be om at jeg eventuelt kan foreta en liten redaksjonell endring i forslaget før det leveres til endelig trykk.

Formannen: Det er klart, men det må skje i løpet av formiddagen, for det må være ferdig til å legges ut i morgen tidlig senest.

Monsen: Nei, innstillingen bør være trykt og omdelt i løpet av dagen, hvis møtet skal settes lørdag kl. 9.

Natvig Pedersen: Det kan omdeles i morgen tidlig.

Monsen: Men da må det virkelig kunne være hos representantene før kl. 9, ellers kan hvem som vil reise innvending. Stortinget kan naturligvis beslutte at det skal behandles, men alle har krav på 2 døgn, 48 timer.

Formannen: I løpet av dagen.

Strand Johansen: Det skal ikke bli noen tekniske vanskeligheter fra min side. Det er bare en linje eller to. Så vidt jeg forstår er der i det forslaget som er fremlagt i dag, flere redaksjonelle endringer som vil komme med.

Formannen: Jeg vil gjøre komiteens medlemmer oppmerksom på at de må holde seg i beredskap. Vi kan komme til å ha flere møter i den utvidede komite i morgen og i overmorgen, så jeg har inntrykk av at denne komite får det nokså travelt. Hvis noen reiser bort, vil jeg sette pris på å få rede på det på forhånd.

Strand Johansen: Er det så å forstå at Spania-spørsmålet ikke kommer opp?

Formannen: Ikke lørdag.

Møtet hevet kl. 11.55.